

L'INVENTARI DELS FONDS "UNAL" I "LUX"
DEL CENTRE DE RECERCA I DIFUSIÓ DE LA IMATGE (CRDI)

Josep Pérez Pena
Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)

Entre la primavera del 1998 i el mes de setembre del 1999 es van realitzar els treballs d'inventari dels fons "Unal" i "Lux" que es custodien en el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona.

Aquesta tasca va consistir a quantificar i classificar les fotografies d'un i altre fons atenent als següents factors:

- suport sobre el qual es trobaven formulades
- format
- imatge final
- estat de conservació que presentaven
- contingut icònic

Pel que fa a aquest darrer punt, es procedí a separar les fotografies que contenien retrats de galeria de totes aquelles amb continguts diferents.

El procés d'encàrrec del treball s'inicià a la fi del 1995, amb la presentació d'un pressupost basat en una quantificació aproximada obtinguda d'un estudi-diagnòstic realitzat a l'estiu del mateix any. A la tardor del 1997 es va ordenar el principi dels treballs i aquests es desenvoluparen com s'ha indicat al principi.

Els objectius de l'inventari eren:

- conèixer exactament quins materials componien els fons
- determinar-ne l'estat de conservació, i
- agrupar-los segons els criteris indicats

Aquesta agrupació s'havia de realitzar evitant en tot moment desordenar els conjunts, ans al contrari, calia establir estratègies que milloressin la localització topogràfica dels exemplars, i indicar les correccions necessàries per tal d'optimitzar la seva preservació.

A més, aquestes divisions en funció de les característiques físico-químiques de les fotografies podien determinar en alguns casos relacions amb un tipus determinat de contingut icònic o bé una datació similar per causa de la tria per part dels fotògrafs del material per a cada tipologia d'encàrrec comercial.

D'altra banda, el CRDI estava interessat a prioritzar la documentació de les fotografies diferents d'allò que compon majoritàriament els fons i que comporta, per la seva naturalesa, una menor potencialitat de difusió, a més de dificultats afegides en la seva gestió: les fotografies de retrat.

En la realització pràctica de l'inventari, les fotografies s'extreien de les capses on es trobaven, s'estudiaven i es guardaven en conjunts de les mateixes característiques, quan era possible. Si presentaven numeració ordenada, aquesta s'anotava en relació a les seves dades i al nou contenidor, en aquest i en llistats. En d'altres casos, l'estat de les fotografies, la forma en què es trobaven embalades o l'agrupació de materials feta originalment pels fotògrafs, van fer aconsellable deixar-les en el mateix ordre, i identificar-les adequadament tant dins del mateix contenidor com en els llistats, en previsió de posteriors tractaments de neteja, estabilització o reubicació.

Es va disposar una sala i es va equipar amb el mobiliari i material necessaris, dins les possibilitats del moment. Les fotografies se separaven i es disposaven en contenidors provisionals de cartró ondulat repartits damunt taules que reunien materials amb característiques comunes. D'altres estris utilitzats foren la taula de llum, guants de cotó, contenidors per al material miscel·lani que anava apareixent entre alguns dels conjunts fotogràfics, material de retolació i marcatge, llistats annexos, contenidors per a deixalles (en alguns moments la feina genera una quantitat considerable de brutícia), lleixes, carros de transport, suports de treball i el microscopi i d'altre instrumental de conservació.

La intervenció es va dur a terme diferenciant primer els materials per les característiques externes més fàcilment detectables (format, contingut icònic, negatiu-positiu, imatge final i suport, i separant en aquest darrer apartat el paper, el vidre i el plàstic).

Els suports plàstics s'identificaren amb els corresponents mètodes d'anàlisi, dels quals, a més de l'explotació en el propi inventari d'aquests dos fons, se n'ha extret una guia aplicable a nous ingressos de negatius. Es tracta d'un material d'estudi que rendibilitza la identificació de les bases negatives de plàstics en funció del codis d'empremtes que presenten. Com que algun dels codis va ser utilitzat per la indústria de forma ambivalent, és a dir, tant per a bases constituïdes per nitrat com per a bases d'acetat de cel·lulosa, particularment i per aquests fons es va acotar un tall temporal a partir de les numeracions de les plaques que auxiliava en la diferenciació del tipus de suport. Un procediment similar es va aplicar a les bases sense marca d'empremta.

Pel que fa a la quantificació, en conjunts molt homogenis aquesta es realitzà fent servir mètodes amb component estadístic que va ser repetidament comprovat i que mai va superar errades en les apreciacions superiors al (+/-) 2 %. A més, en els resultats de l'inventari les parts intervingudes d'aquesta forma es quantifiquen i diferencien de les que es van obtenir per recompte dels exemplars d'un en un.

Això no constitueix sinó un exemple més de la importància d'un principi fonamental quan treballem en fons fotogràfics amplis: les generalitzacions són poc prudentes i, al contrari, cada conjunt dins els fons té un seguit de característiques pròpies que han d'anar conduint l'aplicació dels mètodes de treball adaptant-los a les particularitats que es van observant.

Les fotografies inventariades han estat reubicades provisionalment en quantitats fixes i de forma que es conservi la seva estabilitat dimensional. El material més malmès s'ha segregat i classificat segons les seves necessitats i possibilitats de supervivència, i està reservat a l'espera del seu tractament.

Les imatges amb sistemes de protecció més precaris està identificades per blocs per tal de facilitar una posterior reubicació en norma.

S'han afegit a l'inventari uns llistats que, a banda de la localització de les imatges (nombre a nombre quan ha estat factible, per desenes en d'altres casos, i separant el material no numerat per al seu estudi), s'acompanyen d'indicacions sobre el seu contingut quan aquest és remarcable o quan presenta una identificació fiable de les persones retratades o d'altres continguts icònics.

En aquesta mena de treballs, la primera dificultat que es planteja, ja no a l'inici de l'inventari sinó en la prèvia presentació de pressupost, és l'inevitable desconeixement d'allò que efectivament pot aparèixer en la intervenció. L'inventari es realitza perquè cal saber exactament què és el que conté l'arxiu. Un estudi-diagnòstic¹ permet descobrir què conforma l'arxiu en línies generals. L'inventari ho concreta exactament (a manca de la posterior documentació acurada del contingut icònic de les imatges), i saber per avançat el temps que exigirà la seva realització és gairebé impossible atès el nombre de variables que poden anar apareixent al llarg del seu desenvolupament². Així doncs, aquestes dificultats no haurien de ser considerades sinó com especificitats naturals i ineludibles en el procés de treball, i la

seva solució hauria de resultar força senzilla: així com els fons desvetllen les seves característiques i estructura a mida que s'examinen, el pressupost econòmic hauria de ser revisable i ampliable, si s'escau. De la mateixa manera, la metodologia de treball es pot adaptar i corregir sempre que no deixem de respectar el caràcter de conjunt³ dins els fons.

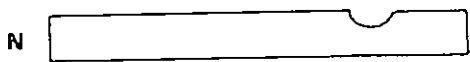
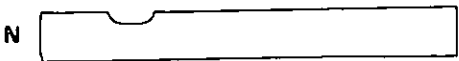
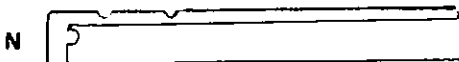
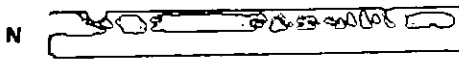
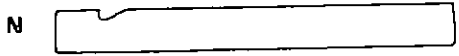
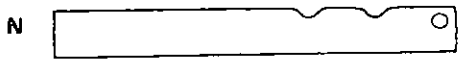
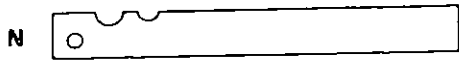
A tall de conclusió es pot afirmar que l'experiència demostra que les operacions destinades a conèixer el contingut dels arxius són, encara que de vegades feixugues i extenses, assumibles amb mètodes prou senzills si s'observa en la seva aplicació un mètode de treball correcte i es compta amb els coneixements necessaris sobre els materials i les seves necessitats de conservació. Intervencions com la mostrada constitueixen el primer pas per al posterior tractament de les imatges en el recorregut de treballs que haurien de garantir la seva supervivència i podrien fer possible la seva difusió.

NOTES

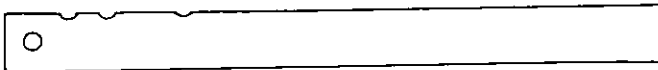
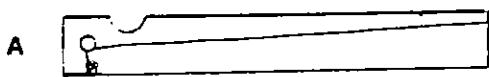
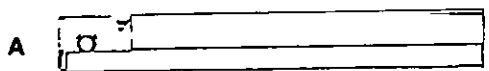
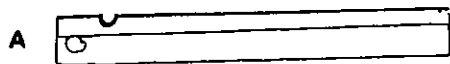
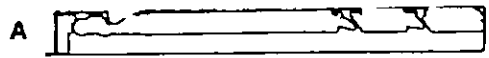
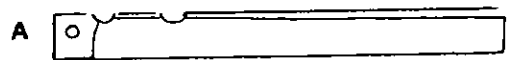
1. PÉREZ, J. "L'estudi-diagnòstic per a arxius d'imatges"
4es. Jornades A. Varés. Ajuntament de Girona, 1996.
2. ALBRIGHT, G.E. "Planning for the Treatment of a Large Collection of Photographs" a:
"Topics in Photographic Preservation", Vol.5
American Institute of Conservation. Photographic Materials Group, 1993.
3. KURTZ, G. "El conjunto fotográfico"
Huesca Imagen. Diputació d'Osca, 1995.

MOSTRA DE TROQUELATS D'OSQUES CURVILÍNIES PER A LA IDENTIFICACIÓ DE SUPORTS PLÀSTICS

NITRATS

ACETATS

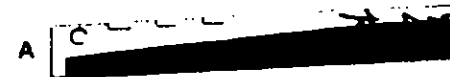
Mostra ambivalent. Guleu-vos per d'altres criteris. Aquest galze es féu servir indistintament per a identificar nitrats i acetats.

MOSTRA DE TROQUELATS D'OSQUES RECTILÍNIES PER A LA IDENTIFICACIÓ DE SUPORTS PLÀSTICS

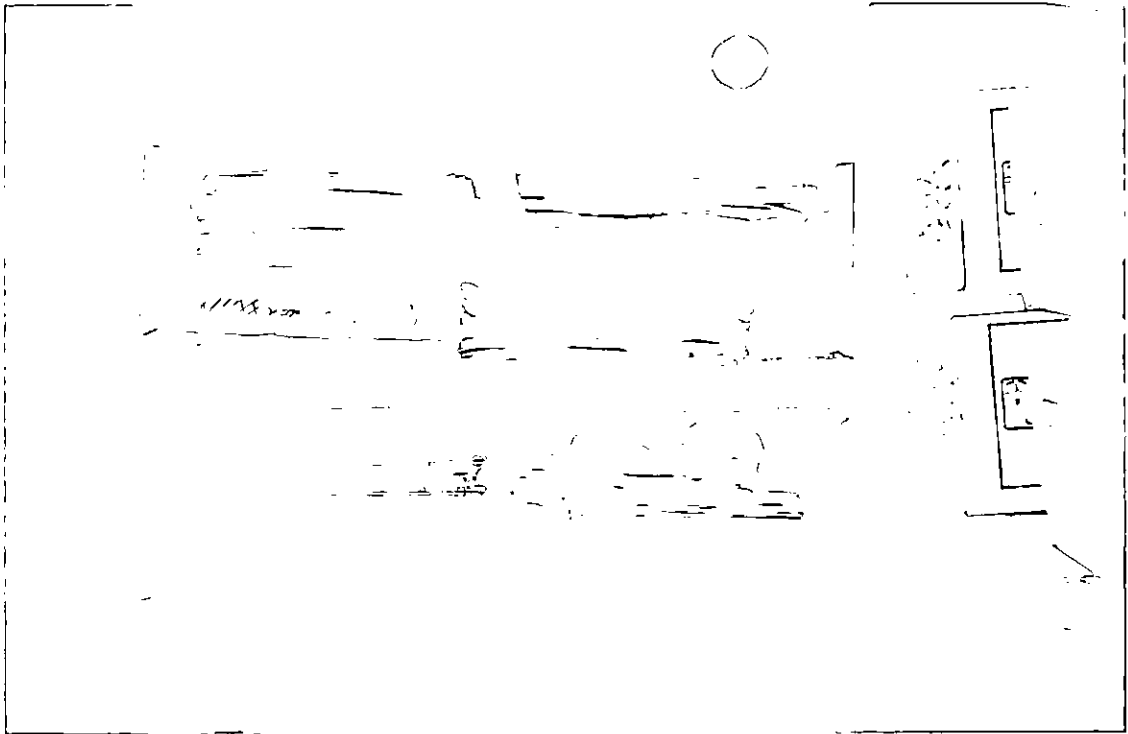
NITRATS

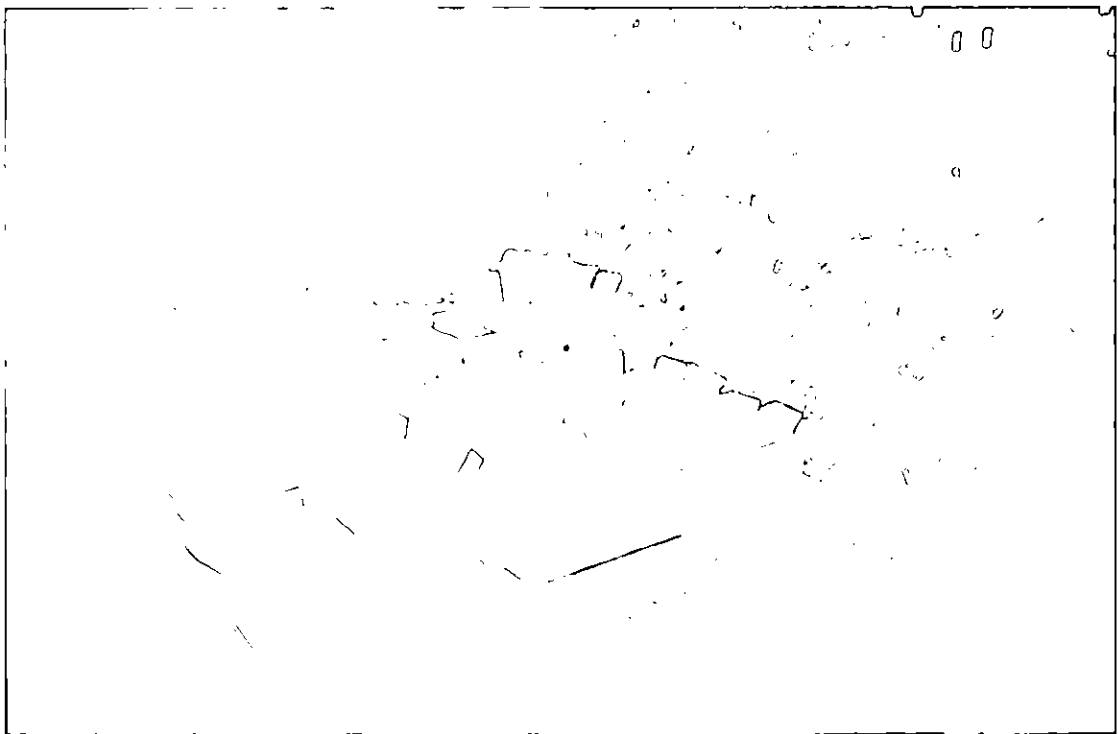
ACETATS

El galze adjunt es presta a confusió. La mostra pertany a un suport acetat. Qualsevol diferència en mida o separació de les osques ha de revisar-se, i sol determinar un suport de nítrat.

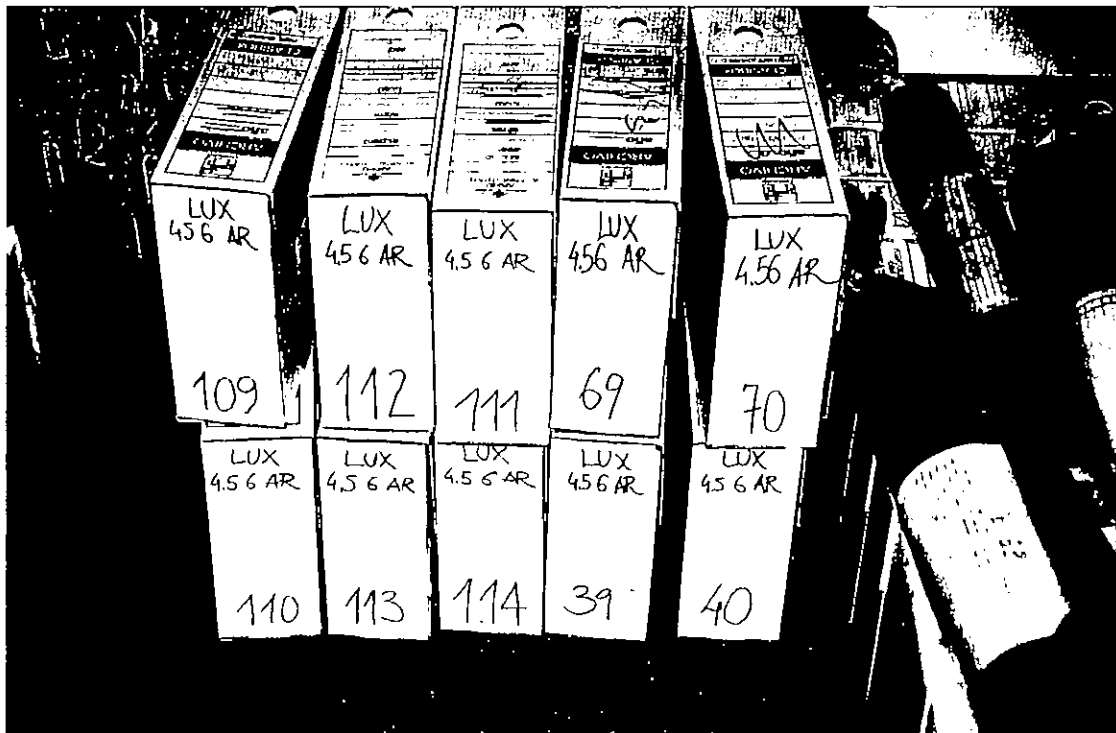
Interior d'un dels contenidors abans de l'inventari.

Àrea de treball.

Calaixos de classificació.

Mostra d'una petita part de materials inventariats, agrupats en quantitats fixes segons les seves característiques en contenidors provisionals.